

Pravidla a „pravost“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1995](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 1. 4. 1995
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 1. 4. 1995

Pravidla a „pravost“

Správnost a nesprávnost, pravost a nepravost předchází každému uskutečnění, i když ovšem nikoliv „předmětně“ (resp. uskutečněně). Každá aktivita vstupuje do „prostoru“ již nějak strukturovaného touto podvojností správný–nesprávný, pravý–nepravý, či prostě do prostoru nějak orientovaného. Dost výstižně, ale pojmově nepřesně říká třeba Kratochvíl (...., s. 95), že „musíme o svůj vztah ke světu skrze své okolí často zápasit, občas i nebezpečně a občas i bez předem známých pravidel onoho zápasu, neboť právě o ta pravidla se teprve zápasí“, i když v tom je zahrnuto několik nepřesností. Pomineme-li takovou nepřesnost, jako že náš vztah ke světu prochází mediem okolí (ve skutečnosti vztah ke světu v plném slova smyslu je možný teprve tam, kde prolamujeme své osvětlení a kdy si tím mj. umožňujeme také onu objektivaci, jíž se naše osvětlení v jakési redukci stává naším okolím), musíme připomenout důležité rozlišení mezi „pravidly“ již nějak respektovanými, ať už dodržovanými nebo překračovanými, a mezi pravidly, na něž jsme ještě nemohli reagovat, protože o nich nic nevíme. Zápasit nemůžeme o takováto ještě zcela nezjevná „pravidla“, nýbrž jen o jejich poznání. Zápas o pravidla by ztratil bytostný význam a smysl, kdyby byla ona pravidla interpretována jako výsledek zápasu. Kvalita onoho zápasu „o pravidla“ totiž závisí na povaze pravidel, a pokud v zápase prosadíme pravidla „ne-pravá“, zápas sám ztratí svůj nejvlastnější smysl. Napětí mezi pravým a nepravým je původně nepředmětné (a nemůže být proto předmětně uchopeno ani vyjádřeno). Každé naše tentativní a pokusné pochopení a vyjádření musí vždycky už být jednak vztaženo k nějaké (také) předmětné skutečnosti, zejména však je naším výkonem a tím nutně podrobováno našemu vlastnímu (i cizímu) kritickému přezkoumávání, které představuje opět nově podnikaný tentativní pokus, pokud možné z jiné strany a z jiné perspektivy.

(Písek, 950401-2.)